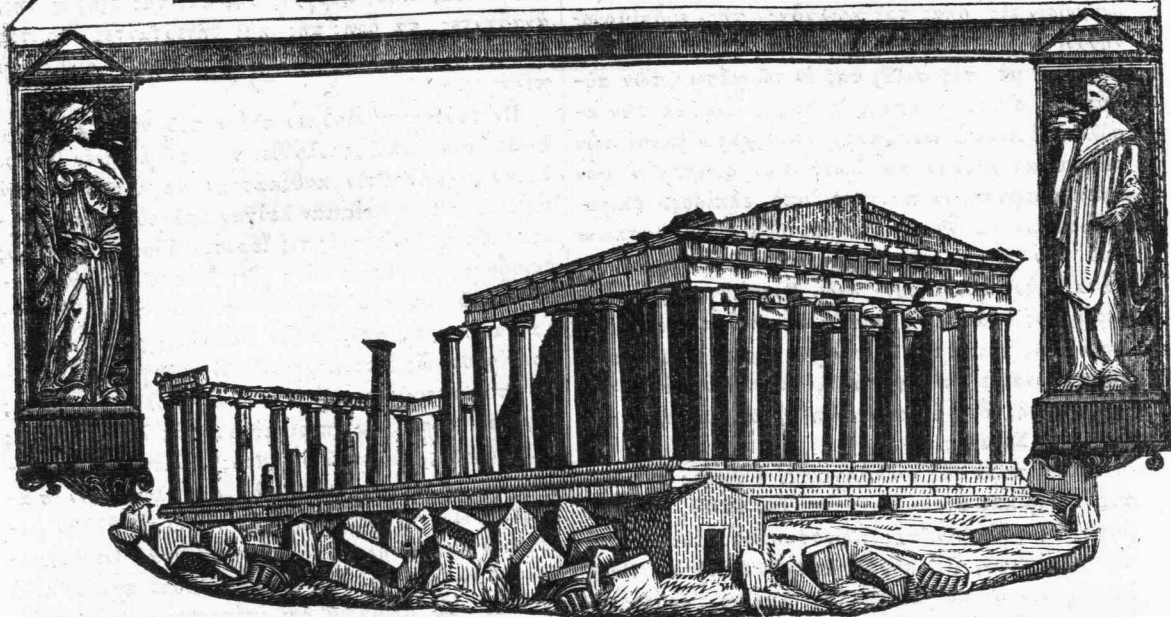

ΕΥΡΥΤΕΡΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΜΕ

Φυλλάδ. 16.

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΣ.

Τόμος. ΣΤ'.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, ΤΗΝ 4 ΜΑΙΟΥ 1853.

ΒΑΣΙΛΙΚΗ

ΗΤΟΙ

Η ΚΟΡΗ ΤΗΣ ΧΙΟΥ.

Σύγχρονον συμβάν.

Α. ΝΑΞΟΣ.

Τὸ Αἰγαῖον πέλαγος διαιρεῖται εἰς δύο νή-
σων συστήματα, τὰς Σποράδας, βουνούς χλόης ἀ-
ποσπασθέντας εὐανθεῖς ἐκ τῶν πλευρῶν τῆς Ἰω-
νίας, ὅτε ἐκλονεῖτο ἡ γῆ καὶ ἐμορφοῦτο, καὶ τὰς
Κυκλάδας, βράχους ξηροῦς καὶ ἀγόνους τμη-
θέντας ἐκ τῆς αὐχμηρᾶς εὐρωπαϊκᾶς ἡπείρου. Δύο
μόναι ἐξ αὐτῶν, ἡ Νάξος καὶ ἡ Κρήτη διεκο-
σμήθησαν ὑπὸ τῆς φύσεως διὰ βλαστήσεως ἀν-
θηρᾶς ἀγνώστου εἰς τὰς γείτονάς των.

Ἡ Νάξος πρὸ πάντων, ἡ προσφιλές τοῦ Βάκχου
Διονυσίας, κατ' οὐδὲν εἶναι κατωτέρα τῶν ἀν-
τιζήλων τῆς Σποράδων. Ὁ ζῶν εἰς τὰ ὁμι-
χλώδη καὶ ψυχρὰ κλίματα τῆς Ἀρκτοῦ δὲν δύ-
νεται νὰ φαντασθῇ τὴν μαγεῖαν τῶν ὀλβίων τού-
των χωρῶν, ὅπου ἡ θάλασσα εἴτε γαληνιώσα, ἢ
τεταραγμένη οὐδέποτε εἶναι ἀγρία, ὅπου τὸ ὕρος,
ὁ βράχος, ἡ ξηροτέρα πέτρα χρωματίζονται ποι-
κίλως καὶ ὡς νὰ πάλλωσιν ὑπὸ τὸ φῶς. Ἐκεῖ τὸ
βλέμμα βυθίζεται εἰς ἀβύσσους κυανᾶς τὰς ὁποίας
ἡ ψυχὴ ἐπιθυμεῖ νὰ διέλθῃ· ἡ ἡμέρα γαλήνιος
καὶ ὁροσερὰ, ὡς ἐκ τῆς ποντιαδὸς αὔρας, δὲν ἔ-
χει τοὺς πνιγηροῦς καύσωνας τῶν θερινῶν ὥρων
μας. Ἡ νύξ εἶναι μακρὰ τις δειλὴ ὄψις. Ἡ γα-
λήνη, ἡ καλλονὴ, ἡ χάρις ἐπιχέουσιν ἐπὶ τοῦ ὅ-
λου ἀνθησίν τινα ἐαρινήν. Τοιαύτη παρουσιάζεται
ἡ Νάξος. Τὸ σχῆμα περιφερές, πολλάκις παρε-
βλήθη ὑπὸ τῶν ποιητῶν πρὸς ἀμφορέα, ἐνῶ ἀφρί-
ζει ὁ ζωμὸς τῆς σταφυλῆς. Ὁ οἶνος ῥέει ἐξ αὐ-
τῆς δαψιλῆς, περικυκλοῦται ὑπὸ ἀμπέλων ἀνερ-

ποισῶν καὶ μίγνουσῶν εἰς τοὺς κλῶνας καὶ τὰς ὀπάρας τῶν δένδρων τὰ κλήματά των πλήρη βιτρίων. Τὸ χρυσόμηλον, ἡ συκῇ, αἱ ροαὶ, τὰ ἄπια, τὰ ροδάκινα, ἡ ἐλαία βλαστάνουσι καὶ ὀριμάζουσιν εἰς ὅλας τὰς κοιλάδας τῆς εὐδαίμονος νήσου.

Μόνη μὲ τὰς σκιὰς τῆς ἐν τῷ μέσῳ τῶν αὐχμηρῶν συντρόφων τῆς, ἡ Νάξος εἶναι ἐκ τῶν ἀσύλων ἐκείνων, τῶν ὑπαρχόντων χάριν μόνον τῶν τετοχυματισμένων καρδιῶν, τῶν σιωπηλῶν μὲν ἀλλὰ τρεφομένων πάντοτε ὑπὸ ἐλπίδος, εὐαρεστομένων δὲ νὰ ἔχωσι μάρτυρα τῶν βασκνῶν των τὴν περικαλλὴ φύσιν, τὰ πολύφλοισβα κύματα, τὴν ἀκοίμητον ἡχώ. Εὐσπλαγχνία λοιπὸν φερόμενος ὁ ἄστατος Θησεύς ἐγκτελίπεν ἐκεῖ τὴν Αἰριάδην, ἥτις ὅμως ἐν τάχει, ὡς αἱ πλείσται ἐρωσὶ γυναῖκες, παρηγορήθη, διότι ἡ θυγάτηρ τῆς Παρθενόπης δὲν ἐδυσκολεύθη ν' ἀκολουθήσῃ τὸν υἱὸν τῆς Σεμέλης.

Ἀλλὰ, παρὰ τὰς μυθολογικὰς, ἡ Νάξος ἔχει καὶ τὰς ἱστορικὰς ἀναμνήσεις τῆς. Τῷ 1207, τρία ἔτη μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Φράγκων, εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν ἱππόται Γάλλοι, ἐγένοντο πρίγκιπες τῆς Ἀχαΐας, δοῦκες Ἀθηνῶν καὶ Μοθώνης, ἡ Βενετία ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς ὑπηκόους τῆς νὰ κατακτήσωσιν εἰς ὄφελός των τὰς Κυκλάδας.

Ὁ Μάρκος Σκουδός, δεινὸς πολεμιστὴς, ὅστις ἐπέστρεφεν ἀπὸ τὰς σταυροφορίας, καταναλώσας τὴν περιουσίαν του εἰς τὸ χαρτοπαίγιον καὶ τὰς ἀσωτίας, συνήθρισε τοὺς συντρόφους του, ἐδανείσθη ἀπὸ Ἰουδαίους δύο ἄθλια πλοίαρια, καὶ κατὰ μίαν νύκτα τῆς ἀποκρέω, ἐξέπλευσε τῆς προκυμαῖας, τῶν *Σκλαβούρων*, ἀπέβη εἰς Νάξον καὶ τὴν ἐκυρίευσεν *ἀμαργελί*, εἶτα, ὀφκδόμησε τὸ φρουρίον τὸ ὑπερκείμενον τῆς πόλεως, καὶ μόνος ἀνηγόρευσε ἐκυτὸν *δοῦκα* τοῦ *Ἀρχιπελάγους*. Τινὲς ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Γριμάλδην λαβόντες παρὰ τοῦ Σκουδίου φέουδα, τὸν συνέδραμον εἰς τὸ νὰ ὑπερασπισθῇ καὶ νὰ ἐκτείνῃ τὰς κτήσεις του, λαβόντες καὶ αὐτοὶ τὸ μερίδιόν των. Ἀνῆγειρε λοιπὸν πύργους μεταξὺ τῶν τειχῶν τοῦ φρουρίου καὶ ἐντὸς τῶν κοιλάδων ἢ παρὰ τοὺς ὄρους, ἀγροκήπια κατὰ τὸν Ἰταλικὸν τρόπον. Δύο αἰῶνας διήρκεσεν ἡ ἐξουσία αὕτη τῶν Ἑνετῶν κατὰ τὸ Αἰγαῖον, λεηλατούντων καὶ ληστευόντων μέχρι τοῦ 1453, ὅτε ὁ Μωάμεθ ἐγένετο κύριος τῆς Βυζαντινῆς αυτοκρατορίας. Τότε ἔπαυσαν τὰς ληστείας των καὶ ἔστατο μακρὰν τοῦ λέοντος. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἔσωσεν αὐτοὺς. Πλησίον τῶν ὑπεροπτῶν εὐγενῶν φράγκων ὑπῆρχεν εἰς Νάξον ἄλλη τις ἀριστοκρατία ἐπίσης ὑπερῆφανος διὰ τὴν καταγωγὴν τῆς, διότι ἡζίου ταύτην ἐκ τῶν Παλαιολόγων, ἡ Ἑλληνική, λέγομεν, ἀριστοκρατία. Αἱ δύο αὗται ἀριστοκρατεῖαι ἤλθον εἰς διαμάχην καὶ ὅτε ἡ νῆσος ἐκυριεύθη, οἱ νησιῶται ἐδέχθησαν εὐχαρίστως ἀρχηγόν των πασῶν Ὁθωμανόν.

Ὅπως εἰς Ρόδον, οὕτω καὶ εἰς Νάξον, ὅταν τις

εἰσέρχεται εἰς τὴν πόλιν ἢ εἰς τὰ χωρία, θυμάται βλέπων κτίρια τοῦ μεσαιῶνος. Ἀφοῦ ἐν διαστήματι ὀκτὼ ἡμερῶν περιήλθομεν τὴν Νάξον, ἐπισκεφθέντες τοὺς πύργους τῆς καὶ τὰς ἐξοχὰς τῆς, ἀναβάντες τὰ ὄρη τῆς καὶ θηρεύσαντες εἰς τὰς πεδιάδας τῆς, ἠρχίσμεν νὰ ποθῶμεν αὖθις τὸ πέλαιος.

Ἐν τούτοις ἡγοοῦμεν πλέον τοῦ νὰ ὑπάγωμεν, ἡ δὲ φρεγάτα ἐξηκολοίθει νὰ σταθμεύῃ ἐν Νάξῳ. Συνηθίζομεν λοιπὸν καθεκάστην νὰ μεταβαίνωμεν εἰς οἰκίαν τινὰ ἡμίσειαν λεύγαν ἀπέχουσαν τῆς πόλεως ὅπου Μελιταῖός τις ἴδρυσεν εἶδος τι εὐτελοῦς ξενοδοχείου. Ἡ θέσις αὕτη μᾶς ἤρκεσε· κειμένη μετὰ τῶν ἐρείπιων *καστελιου* τινος, παρὰ τὴν θάλασσαν καὶ εἰς τὴν ἐξοδὸν δασώδους φάραγκος, ἐχρησίμευεν ὡς ἐντευκτήριον τῶν κυνηγῶν, τῶν φίλων των περιηγήσεων καὶ τῶν ἀρχιολόγων, οἵτινες ἤρχοντο αὐτοῦ νὰ περιμείνωσι τὰς λέμβους τῆς Φλερ-δε-λύς. Ἐκ τοῦ δώματος ἐβλέπομεν καπνίζοντες τὸν κατάπλου καὶ τὸν ἀπόπλου τῶν σακολεβῶν, αἵτινες ἀπὸ μιᾶς νήσου εἰς ἄλλην μετέφερον καὶ ἀντήλασσαν τὰ προϊόντα. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι οἵτινες ἀνῆγοντο πάντοτε σχιδὸν κενὰ ἔχοντες τὰ πλοίαρια καὶ ἐπέστρεφον μὲ φορτία, μᾶς ἐφαίνοντο, ἀληθῶς εἰπεῖν, παράδοξοι ἔμποροι. Αἱ φοιτήσεις καὶ ἀναχωρήσεις τῶν πληρωμάτων εἰς τοῦ Μελεταίου μᾶς ἐδίδον ἀφορμὴν πολυλάκις νὰ συλλαμβάνωμεν ὑποψίας, ἀλλὰ δὲν ἐγίνοντο τέλος πάντων παράπονα καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ἀποστολῆς μας ἦν ἄλλος ἢ τὸ ἐπαγρυπνεῖν εἰς τὴν ἀστυνομίαν τῶν περιχώρων.

Ἡμέραν τινα, εἰς τῶν δοκίμων ἐγεύθη εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τοῦ Μελεταίου μέλι τοῦ Ἰμητοῦ, ὅπερ ἐκεῖνος εἶχε λάβει, ἔλεγε, πρὸ μικροῦ. Ὁ δοκίμος διεσάλπισε τὸ εὐρημά του, καὶ ὅλοι ἡθελήσαμεν νὰ γευθῶμεν τοῦ μέλιτος ἐκείνου. Ὅθεν ἐπεκράτει μετὰ τῶν συμῶν τὸ νὰ πορευώμεθα ὅλοι ὁμοῦ καὶ νὰ ζητῶμεν Ἰμηττεῖον μέλι. Ὁ ξενοδόχος ἐξήρχετο πᾶραυτα καὶ μεταβαίνων εἰς ἀπέχουσάν τινα, ραίνεται, ἀποθήκην, διότι ἐβράδυνε νὰ ἐπιστρέψῃ, μᾶς ἐκόμιζε τὴν ποθητὴν ἀμβροσίαν.

Πορευθεῖς ποτὲ εἰς κυνήγιον, ἐπέστρεψεν μετὰ μεσημβρίαν, καὶ σπεύδων νὰ καταπύσῃ τὴν δίψαν καὶ τὸν καματον, ὑπῆγα εἰς τοῦ Μελεταίου πρὶν τῆς συνειδητένης ὥρας. Ὁ ξενοδόχος ἔλειπε καὶ μόνη ἡ ὑπηρετρία ἐνηγε πρὸ τῆς θύρας. Ἰδούσα με ἡγέρθη καὶ με ἡρώτα διὰ νευμάτων τι ἤθελον. Διὰ σημείων τῇ ἀπήντησα κ' ἐγὼ νὰ με φέρῃ μέλι. Ἐξῆλθε κ' ἐγὼ ἐκάθησα παρὰ τινα τράπεζαν. Κατεγινόμην δὲ ν' ἀριθμῶ τοὺς παράδες μοι, τοὺς ὁποίους ἐμελλὰ ν' ἀφήσω εἰς τὸν ξενοδόχον, ὅτε εἶδον τριβλίον μέλιτος, τὸ ὅποιον δύο μικρὰ, λευκὰ, ροδοδάκτυλοι χεῖρες παρέθετον ἐμπρὸς μου τρέμουσαι. Κατ' ἀρχὰς ἄγνοῶ διατί ἤρπασα μίαν τῶν χειρῶν τούτων, καὶ ὅτε ἤγειρα τὴν κεφαλὴν, ἔμεινα τεθκμβωμένος. Νέα κόρη περικαλὴς ὡς θεὰ, ἵστατο ἐνώπιόν μου. Ἦτο τοσοῦτο ἐξίσκιον πλάσμα.

Ἐφόρει μῆλωτῆν, τὴν ὁποίαν ἔσφιγγε περὶ τὴν μέσσην τῆς ἐν σάλῃ εἶχεν ἐλευθέρου τὸν λαιμόν ὑπὸ τὸν ὑπανευγμένον χιτῶνά της, πορφυροῦν ὕφασμα ἐν εἶδει κιθάρεως ἐκάλυπτε τὴν κεφαλὴν της· ἐπὶ τὸν κύκνειον λαιμόν της ἐπιπτον μαῦροι μαλλίων ὄστριχοι, πλήρεις φιλωρίων, εἰς δὲ τοὺς γυμνοὺς πόδας της ἐφόρει μικίστας ἐμβάδας. ἐν ἐνὶ εἶχε τὴν καλλονὴν, τὸ θέλγητρον ἐκεῖνο ὅπερ εἶναι ἴδιον μόνον τῶν Ἑλληνίδων, καὶ ἰδίως τῶν νησιωτίσσαν.

Οἱ ὀφθαλμοὶ της ἦσαν γλαυκοὶ, βλέφαρα δὲ ἐβενώδη ὡς τὸ χρῶμα τῆς κόμης της ἐσκίαζον αὐτοὺς. Ὁ Ὀμηρος ἤθελε τὴν ὀνομάσει *γλαυκῶπην*. Ἐμενα ἄφωνος, ἀλλ' ἐνδομύχως ἐψιθύρισα τὴν προσλαλίαν τοῦ Ὀδυσσεὺς πρὸς τὴν Νανυσικάαν.

Βεβαίως θὰ ἐξήγησε τὰς ἐννοίας ταύτας τὸ βλέμμα μου, διότι ἡ ἄγνωστός μου, τεθορυβημένη ἀφῆκεν ἐσπευσμένως τὸ τριβλίον καὶ προσεπάθησε μετὰ δειλιάς ν' ἀπαλλάξῃ τὴν δέσμιον χεῖρά της. Ἀλλ' ἐγὼ δὲν τὴν ἄφινα, ὅτε εἰπούσης τι τῆς ὑπερέτιδος, ἡ νέα λαβοῦσα θάρρος καὶ ἐρυθρὰ ὡς ῥόδον γενομένη, μὲ εἶπε τὴν μόνον ταύτην λέξιν *Βασιλική*.

Ἐπανελάβα μεγαλοφώνως *Βασιλική*, ζητῶν ἐξ ὕψους νὰ ἐνοήσω τὴν σημασίαν τῆς λέξεως. Αὐτὴ δὲ μ' ἐδείξε τὸν οὐρανὸν, τὸν ἥλιον, τὸν ὀρίζοντα, τὴν θάλασσαν, τὴν φρεγάταν, ἅπασαν, ἐν ἐνὶ τὴν φύσιν, ἐμιμήθη τὴν εἰρεσίαν τῶν κωπηλατῶν, καὶ ἐπρόφερε λέξεις ὅλως ἀκαταλήπτους δι' ἐμέ. Ἐθλιβόμην μὴ γνωρίζω τὴν Ἑλληνικὴν. Ὀμίλησα γαλλιστὶ, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἔμεινε εἰς ἀμηχανίαν ὡς ἐγὼ, δὲν ἀπεκριθῇ καὶ τὸ πρόσωπόν της ἔγινε κατηφές. Ἐζήτησα τότε νὰ τὴν ἐλκύσω πλησίον μου, νὰ φιλήσω τὴν ὥραιάν χεῖρά της, ἀλλ' ἡ δύστηνος κόρη ἀνηγέρθη πλήρης ἀγανακτήσεως, τὸ πρόσωπόν της ἐκάλυψε ζωρὸν ἐρυθρὸν, καὶ κραυγὴ ἐξῆλθε τοῦ στήθους της, καὶ ῥίπτουσα ἐπ' ἐμέ βλέμμα περιφρονητικόν, ἔφυγε πρὸς τὴν θύραν βραδέως καὶ ὡς ἄκουσα. Ἀλλ' ὅτε ἠγέρθην νὰ τρέξω κατόπιν της, τότε ἡ νέα ἐτράπη εἰς φυγὴν πρὸς τὸ μέρος τῶν ἐρεπίων. Ἀλλ' ὅμως τὴν ἠκολούθησα καὶ τὴν συνέλαβον καθ' ἣν στιγμὴν ἤνοιγε μίαν θύραν εἰς τὴν ἄκραν ἐνὸς διαδρόμου. Ὄταν ἔφειγεν, ἔχασε μίαν τῶν ἐμβάδων της τὴν ὁποίαν λαβὼν, τῆς ἔτεινα νὰ τὴν δώσω. Ἀλλ' αὕτη παρεξήγησε τὸ κίνημά μου, μὲ ἀπώθησεν. Τὸ ὕψος της ὅμως δὲν ἐξέφραζε πλέον ὀργήν, διεδέχθη ταύτην θλίψις τις ἄφωνος καὶ ἱκετευτική. Ἠσχύνθη ὅτι ὑπῆρξα αἷτιος τῆς λύπης της ταύτης, καὶ ἐνῶ ἔμελλα νὰ ὀμιλήσω ὅπως ζητήσω συγγνώμην, μ' ἐπρόλαβεν, ἔθεσεν τὸν δάκτυλον ἐπὶ τῶν χειλέων της εἰς σημεῖον σιωπῆς, καὶ προειδοποιήσεως, εἰτα ἤνοιξε τὴν θύραν.

Τὴν ἠκολούθησα εἰς τὴν αἴθουσαν εἰς ἣν εἰσῆλθε, καὶ ἔμεινα πάραυτα ἀκίνητος διστάζων ἐπὶ τοῦ κατωφλίου ἐνώπιον τῆς εἰκόνος ἥτις μ' ἐπαρουσίασθη. Παρὰ μίαν τράπεζαν, ἀνὴρ τις ἐκάθητο ἐπὶ ἀσχοῦ ἐκ δέρματος αἰγὸς ὑπὸ τὸ ἀνοιγμα τοῦ ὀποίου ἐξέρρεε μέλι εἰς τρυβλίον ὅπερ πᾶς τις ἐ-

κράτει γονατισμένος· πλησίον τοῦ πρὸς τὴν θάλασσαν παραθύρου, πέντε ἄνδρες κατακείμενοι κύκλῳ ἐνὸς σοφρᾷ ἔπαιζον τοὺς κύβους. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι μὲ τοὺς δασεῖς· μύστακας τῶν, τὰ ἀπαίσια πρόσωπά των ἦσαν φουστανελοφόροι. Εἰς τὴν ζώνην των ἔλαμπον τὰ πιστόλια, καὶ ἡ μάχαιρα. Κατὰ τοῦ τοίχου ἦσαν ἐστηριγμένοι σπάθαι, τρομβόνια, τουφέκια, καὶ ἀρπαγαὶ ναυτικά, εἰς γωνίαν δὲ τινα κατάρτια, ἱστία, ἐν πηδάλιον λέμβου, τέλος πολλὰ παρρηφίδες, πλήρεις μέλιτος καὶ τεθειμένοι ἐπὶ σάνιδος περιέμενον ἀναμφιδόλως τὴν ἔλευσιν τῶν φοιτητῶν τοῦ ξενοδοχείου.

Ἡ αἰφνιδία εἰσοδός μου, κρατοῦντος τὸ σάνδαλον εἰς τὴν χεῖρα, κατόπιν μιᾶς γυναικὸς δὲν ἐπέφερε κατὰ τὸ φαινόμενον, κάμμιαν σύγχυσιν. Οὐδεὶς ἐκινήθη, καὶ ἔμεινα, ἐν μέσῳ σιωπῆς λίαν ὀχληρᾶς, τὸ ἀντικείμενον τῶν ἐταστικῶν βλεμμάτων ὅλων τῶν περιστῶτων. Ἡ ἄγνωστός μου ἐκάθισεν ἐπὶ κιβωτίου τινος, καλύπτουσα κατὰ τὸ δυνατόν, ὑπὸ τὴν ἐσθῆτά της, τὸν γυμνὸν αὐτῆς πόδα. Τὸ πρόσωπόν της ἀνέλαβε τὴν ἀκίνησίαν τοῦ ἀνδριάντος, καὶ ὕψος τι ἐξουσίας ἐδηλώθη εἰς τὸν ἦχον τῆς φωνῆς της, ὅταν πρώτη αὐτὴ ἀπέτεινε τὸν λόγον πρὸς τὸν καθήμενον ἐπὶ τοῦ ἀσχοῦ ἄνθρωπον. Οὗτος ὑπεδέχθη εὐνοϊκῶς τὴν ἐξήγησίν της, ὡς ὑπέθεσα, καὶ ἐγὼ ἐκ νέου εὐρέθην ὑπὸ τὰς βολὰς τῶν βλεμμάτων, ἅτινα πρὸς στιγμὴν εἶχον στραφῇ ἐπὶ τῆς περικαλλοῦς κόρης.

Ὄταν ἐπέστρεψα εἰς τὸ πλοῖον καὶ εὐρέθην μόνος ἐν ὥρᾳ τῆς ὑπηρεσίας, διενοοῦμην περὶ τοῦ συμβάντος μου. Ὅπως καὶ ἂν ἔκρινα αὐτὸ δὲν ἡδυνάμην νὰ ἐξηγήσω τὸν τρόπον τῆς νέας ταύτης. Ἡ λέξις μάλιστα *Βασιλική* ἐπανήρχετο εἰς τὴν μνήμην μου. Τὶ νὰ ἐσήμαινε ἡ λέξις αὕτη. Ἐζήτησα τὸν τροφοδότην τοῦ πλοίου μας, ὅστις ἐκαυχᾶτο ὅτι ἐγνώριζεν ὅλας τὰς διαλέκτους τῆς Ἀνατολῆς, καὶ μὲ εἶπεν ὅτι ἐσήμαινε τὸ δύκτιον, ἐπειδὴ τὴν ἤκουσε λεγομένην πολλὰκις ὑπὸ τινος ἀλιέως. Τέλος ὁ πιλότος ἐφάνη καὶ μ' ἐξήγησεν, ὅτι *Βασιλική* ἦτο τὸ ὄνομα τῆς ἐρωμένης τοῦ Ἀλῆ πασᾶ.

Ἀλλ' οὔτε ἡ ἐξήγησις αὕτη μ' ἐδίδασκέ τι ἄμα ἡδυνήθη νὰ ἐξέλθω, ἔτρεξα εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, ἀλλὰ δὲν εὗρον κανένα, ἔκραξα, περιέτρεξα τὰ ἐρείπια, τὴν στοάν, τὰ δωμάτια, τὸ οἶκημα ἦτο κενόν. Τὰς ἀκολουθούσας ἡμέρας ἡ αὕτη σιωπὴ, οὐδεὶς τῶν ξενοδόχων ἐφάνη, καὶ ἐφθασα ν' ἀμφιβέβλω καὶ ἐγὼ αὐτὸς περὶ τοῦ ὁράματός μου.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ, ἡ *Φιερδελὺς*, τῆς ὁποίας ἡ εἰς Νάξον ἀποστολὴ ἔληξεν, ἔπλευσε νὰ συνενωθῇ μετὰ τοῦ ναυάρχου εἰς Βρούλα. Φροντίδες ἄλλαι καὶ ἡ ἀγγελία προσεχοῦς ἐκστρατείας εἰς Πελοπόννησον ἀπέδιωξε τὰ ἐνθυμήσεις ταύτας.

Β. ΤΣΕΣΜΕΣ. — ΧΙΟΣ.

Ἐσπέραν τινά, ὁ πλοίαρχος τῆς φρεγάτας, ὅστις εἶχε μεταβῇ νὰ γευθῇ εἰς τοῦ ναυάρχου, ἀντήλλαξεν ἐπανερχόμενος λέξεις τινὰς μετὰ τοῦ

υποπλοίαρχου, οὗτος δὲ ἐστράφη πρὸς τὸν ἀξιωμακὸν τῆς ὑπηρεσίας, ὅστις ἐζήτησε τὸν ὀπλοφύλακα. Ἐδόθη διαταγὴ νὰ ἐτοιμασθῶσι πρὸς ναυμαχίαν. Οἱ κτύποι τοῦ τυμπάνου ἤγειρον τοὺς ναύτας. Τὶ ἄρα συνέβαινεν; Ἐλέγετο περὶ ἐπιχειρήσεώς τινος αὐθαδούς, περὶ τολμηματός τινος τῶν πειρατῶν. Ἐν τάχει διετάχθημεν νὰ προπαρασκευασθῶμεν εἰς ἀπόπλουν. Ἐξεπλεύσαμεν καὶ τὴν ἐπιούσαν ἡ ναὺς προσωρμίζετο εἰς Τσεσμέν. Ἀμα ἐρίφθη ἡ ἄγκυρα, εἰς τῶν ἀξιωματικῶν διαταγὴ νὰ μεταβῇ μὲν ὁδηγίας εἰς Χίον, πρὸς τὸν διοικητήν. Ἐδόθη ἐντούτοις εἰς τοὺς ἀξιωματικούς ἀδειξ 24 ὥρων ὅπως ἐπισκεφθῶσι τὰ παράλια ἐκεῖνα τῆς μικρᾶς Ἀσίας.

Δὲν ἐβραδύναμεν λοιπὸν νὰ μεταβῶμεν εἰς Τσεσμέν. Ἡ πόλις αὕτη κειμένη ἐπὶ ὑψώματος καὶ ἔχουσα ἀξιόλογον λιμένα, ἀλλ' ἄχρηστον αὐτῇ, εἶναι ἡ μουσουλμανικὴ πόλις κατ' ἐξοχὴν. Οὐδὲν ἔχει ἀξιοθέατον, ἀλλ' εὐαρεστεῖ εἰς ἄκρον ἡ ὄψις τῶν ἐργαστηρίων, ἐν οἷς οἱ πωληταὶ κάθηνται ἐπὶ τῆς ψιάθης τῶν ρεμβάζοντες καὶ καπίζοντες τὸν *καρμλέν τωρ*, ἡ ὄψις τῶν *τζαρσιῶν* ὅθεν εὐωδία τις μύρου ἀποπνέει, τῆς σειρᾶς τῶν καμῶλων, αἵτινες κινουσι μεγαλοπρεπῶς τὸν ἐπιμήκη λαιμόν των.

Εἰς τὴν ἄκρην τῆς πεδιάδος, ἥτις κεῖται πλησίον τοῦ Τσεσμέ, εὗρομεν τὰ ὑψώματα, ἅτινα προσθέμεθα νὰ ἐπισκεφθῶμεν. Ἐν τῇ Ἀνατολῇ πρέπει νὰ λάβῃ τις ἀπόφασιν τοῦ ν' ἀναρρίχῃται ἀπαύστως. Τὰ ὄρη περικλείουσι πᾶς κύμας καὶ τὰς φυτείας. Ἐκ τῶν ἀκρωρείων βλέπει τις ἀνεμποδίστως ὅ,τι ποθητὸν πάντοτε, τὸν οὐρανὸν, τὴν θάλασσαν, τὰς νήσους. Μετὰ πολὺωρον ὁδοπορίαν ἐφθάσαμεν εἰς τὴν σπῆλαιον, ἐπιπροσθούμενον ὑπὸ σωροῦ λίθων λελαξευμένων καὶ μαρμάρων. Καθ' ὅσον ἐδυνήθημεν νὰ ἐννοήσωμεν ἐκ τῶν ἐξηγήσεων τοῦ Ἰουδαίου ὁδηγοῦ μας, ἦτο τοῦτο μνημεῖόν τι, ἀνῆκον εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἢ μάλλον σπῆλαιόν τι ἐνθα ἐκρύβη ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, φεύγων τοὺς Ἑρεσίους, καὶ ὅπου ἀκολούθως ἀνηγέρθη αὐός.

Εἰς τὴν ἐπιστροφὴν, ὁ Ἰουδαῖος μᾶς ὠδήγησε διὰ στενοποῦ τραχείας, ἥτις ἔληγε, μετὰ δύσβατον ἀνωφέρειαν, εἰς ὑψωμὰ τι υπερκαίμενον τῆς θαλάσσης. Ὁ ἐλθὼν πρῶτος ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἐξέπεμψε κραυγὴν θαυμασμοῦ. Ἡ Χίος, ἡ πατρίς τοῦ Ὀμήρου, τὸ στόμιον, τὸ διακοπτόμενον ὑπὸ νησιδίων, αἱ κορυφαὶ τοῦ Καραμπουργοῦ, ὁ Τζεσμέ καὶ αἱ εὐφοροὶ πεδιάδες του, αἱ Σποράδες, αἱ παρτεταγμέναι πρὸ τῆς Ἀσιατιδὸς ἀκτῆς, ἡ Σάμος τοῦ Πυθαγόρου, ἡ Πάτμος τῆς Ἀποκαλύψεως, ἡ Λέρος, ἡ Κάλυμνος, ἡ Κῶ, ἡ πατρίς τοῦ Ἱπποκράτους, καὶ τέλος πρὸς μεσημβρίαν πέραν τῶν χλοερῶν κοιλάδων, τὰς ὁποίας βρέχει ὁ Κάυστρος, αἱ πεδιάδες τῆς Ἐφέσου καὶ τὰ εἰσπλάγῃς τὰ ἐπὶ τῆς ἁμμου ἐγκαταλειμμένα τοιοῦτον θέαμα παρίστατο ἐκ τοῦ ὑψώματος ἐκεῖνου. Πανταχοῦ τῆς Ἀνατολῆς παρίστανται τοιαῦτα θέατα. Ἡ Ἀνατολὴ εἶναι ὁ μόνος τόπος τῆς γῆς ὅστις θέλγει συγχρόνως τὴν ὄρασιν καὶ ἱκανοποιεῖ τὰς ἀκορέστους ὁ-

μᾶς πρὸ τὸ ἰδανικόν. Ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης, τῆς τόσον ἤδη ὠραίας, ὁ παρατηρητὴς ἀπαντᾷ εἰς ἕκαστον βῆμα πηγὴν ἀνεξάντλητον ἐνθουσιασμοῦ. Ἐν Ἑλλάδι, ἐν Ἀσίᾳ, ἐν Συρίᾳ, ἐν Παλαιστίνῃ δὲν μένει ἐπὶ πολὺ μόνος. Ἀόρατός τις συνοδὸς βαδίζει πάραυτα πλησίον του, καὶ, ὡς ὁ ἀρχιεὶς ῥαψῶδης, διασπείρει τὴν ὁδὸν διὰ ποιήσεων, δι' ᾠμάτων, ἀποκρίνεται εἰς τὰς ἐρωτήσεις καὶ διηγεῖται παρά τὴν φιλόξενον τράπεζαν ἀθάνατόν τινα παραδόσιν δόξης ἢ ἄλλου. Οὐδέποτε ἐπίσης, εἰς Ἀνατολὴν, ἡ σύννοια περισπᾶται ὑπὸ ἐξωτερικῶν ἀντικειμένων, ὑπὸ θορύβου, ὡς εἰς τὴν ἡμετέραν Εὐρώπην.

Ἐπνήληθμεν εἰς τὸ πλοῖον τὸ μεσονύκτιον. Ἡ μὴν κατεκεκοπιακῶς, καὶ ἐπειδὴ εἶχεν ὑπηρεσίαν τὴν ἐπιούσαν, ἔσπευσα ν' ἀναπαυθῶ. Ἐν τούτοις ἔμαθα, ὅτι ὁ σταλὲς εἰς Χίον ἀξιωματικὸς εἶχεν ἐπιστρέψει καὶ ὅτι ὁ πλοίαρχος, ἀκούσας τὴν ἐκθεσίν του, διέταξε νὰ ἔχωσιν ἐτοιμον τὴν λέμβον του περὶ τὴν αὐγὴν.

— Καὶ ποῦ ὑπάγει ὁ πλοίαρχος; ἠρώτησεν ὁ τροφοδότης, ὅστις ἐπανελθὼν μετ' ἡμῶν κατήρχετο εἰς τὸ δωμάτιόν του.

— Ἀγνοῶ, ἀπήντησεν ὁ δόκιμος, ὅστις μὲ εἶπε τὴν ἀνωτέρω εἰδήσιν.

— Ἐδῶ καὶ τρέχει, παρετήρησεν ὁ βέλτιστος τροφοδότης. Ἐγὼ δὲ, προτιμῶν τὸν ὕπνον ἀπὸ τὰ εὐφυῆ σχόλια τῶν δύο διπλωματῶν, κατεκλίθην ἐπὶ τῆς στρωμνῆς μου. Ἦρχισα ν' ἀποκοιμῶμαι, ὅτε ναύτης τις σείων με.

— Σὰς περιμένει ὁ πλοίαρχος, μὲ λέγει, εἶναι τέσσαρες ἡ ὥρα.

Ἀνέβην εἰς τὸ κατὰστροφμα, κρατῶν εἰς δέμα τὰ ἐνδύματά μου.

— Εἴσαι ἀφανισμένος, μὲ εἶπεν εἰς τὸ οὐδ' ὁ δόκιμός μου, παρὰχώρησον εἰς ἐμὲ τὴν ἀγγαρεία σου· εἶναι διεξοδική.

— Καὶ ποῦ ὑπάγομεν.

— Εἰς Χίον· θὰ παιδευθῇς ὡς αὐρίον.

— Μὰ τὸ ναὶ, ἡ Χίος ἀξίζει τὸν κόπον, κοιμῶμαι εἰς τὸ ὑπαιθρον.

Καὶ ἐπέβην τῆς λέμβου.

Οὕτω ζῇ ὁ ναυτικός. Ως ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ ἀπέκτησεν τὰς ἐξεις τῆς καμῆλου. Ὁ ναυσιπόρος, πλανώμενος ἐν μέσῳ τῶν ἐρημιῶν τοῦ ὠκεανοῦ ὅπου αἱ ἡμέραι τῆς χαρᾶς εἶναι τόσον σπάνιαι, ἅμα ἀπαντήτῃ πηγὴν εὐχαριστήσεως, πίνει κατακόρως. Βραδύτερον εἰς ὥρας μελαγχολικὰς, θέλει ἀνοίξει τοὺς θησαυροὺς τῶν τρυφερῶν ἰδεῶν, τῶν εὐαρέστων συγκινήσεων τὰς ὁποίας ταμιεύει εἰς τὴν καρδίαν του. Τίς δὲν παρετήρησε τὰ σκεπτικὰ ταῦτα πρόσωπα τὰ ἐπὶ τῶν πλοίων; Εἶναι ὁ ἀναπαυόμενος ναύτης, ὅστις συλλέγεται εἰς ἑαυτὸν καὶ ἐνθυμεῖται.

Ἀνήχθημεν καὶ μετὰ τρεῖς ὥρας, ἡ λέμβος μας εἰσέπλεεν εἰς τὸν λιμένα τῆς Χίου. Ὁ Πρόξενος τῆς Γαλλίας μᾶς ἐδέχθη εἰς τὴν ἀποδοθήραν. Ὁ πλοίαρχος μὲ ὑποχρέωσε νὰ τὸν συνοδεύσω καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν τροφοδότην, ὅστις φύσει περίεργος,

εὔρε πρόφασιν ἀγοράς τινος ὅπως μᾶς συνωδεύσῃ, καὶ δεικνύων αὐτῷ τὴν προκυμαίαν, πλήθουσιν ἐμπόρων,

— Πράττει κατ' ἀρέσκειαν, τῷ λέγει, καὶ καλὴν ἐπιτυχίαν, εἴσθε ἐλεύθερος μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου.

Ὁ πτωχὸς τροφοδύτης ἐρυθρὸς, ὡς ὁ ἄσταχός, ἐχειρέτησε ἐν σιωπῇ, ἔδῃζε τὰ χεῖλη του, καὶ πλησιάσας πωλητὴν τινα, ἐφάνη ἀσχολούμενος ὅλως εἰς τὰς ἀγοράς του. Μετ' οὐ πολὺ τὸν εἶδον μακρυνόμενον, εἶτα ἀκολουθούντα ἡμᾶς μακρόθεν. Ὁ πρόξενος μᾶς ὠδήγησεν εἰς τοῦ Πασᾶ. Ἀνέβημεν τὰς πεπαλαιωμένας βαθμίδας στοάς τινος, ὅθεν εἰσῆχθημεν εἰς τὸ Διδάνιον, οὗ ὁ ἐξώστης προσέχεν ἐπὶ τοῦ λιμένος. Ὁ πασᾶς ἡγήθη ἐπὶ τῶν μαξιλαρίων του, ὑποδεχόμενος ἡμᾶς, ἦτο νεανίας τις ἔχων γλυκεῖαν καὶ παιδιώδη τὴν φυσιογνωμίαν, μόλις διεφαίνοντο οἱ μύστακές του, αἱ μεμετρημέναι κινήσεις του, οἱ βραχεῖς λόγοι του ἐμιμοῦντο τὴν γαλήνην τοῦ γήρατος. Σύμβουλοι λευκογένοι, εἰς κιατίπης, φέρων εἰς τὴν ζώνην του τὸ ἀργυροῦν μελανοδοχεῖόν του, ἴσταντο ὀρθιοί. Ἐκαθήσμεν ἐπὶ τοῦ σοφᾶ. Μᾶς προσεφέρθησαν καφές καὶ πίπαι, καὶ ἡ συνδιάλεξις ἤρχισε. Καὶ τοὶ ἄκρω ἐπιθυμῶν ν' ἀκούσω, ἀλλὰ παρεμέρισσα, διακρίσεως χάριν, καὶ οἱ θόρυβοι τῆς προκυμαίας, ὁ φλοῖσθος τῶν κυμάτων μ' ἐκώλυον ν' ἀκούσω τι. Περιῆλθεν εἰς τὰς ἀκούας μου ὄνομα ἀνδρός, Δημήτριος, συνεχῶς προφερόμεν, καὶ μ' ἐφάνη, ὅτι ἦτο λόγος περὶ τῆς θυγατρὸς τοῦ Δημητρίου τούτου ἀρπαγείσης ὑπὸ πειρατῶν.

— Θὰ ὑπάγω εἰς τοῦ Δημήτρη, εἶπε τέλος ὁ πλοίαρχος, θὰ μὲ δώσει τὰς πληροφορίας, αἵτινες μὲ χρειάζονται, καὶ ἡ ἐπίσκεψίς μου θέλει τῷ ἀποδείξει πόσον ὁ ναύαρχος συμπάθει εἰς τὸ δυστύχημά του.

Ὁ πασᾶς ἔκαμε νεῦμα συγκαταθέσεως, καὶ προσέθηκε λέξεις τινάς, τὰς ὁποίας μετέφρασεν ὁ διερμηνεύς. « Ἡ κατοικία τοῦ βασιᾶ Δημήτρη εἶναι » μακρὰν, ἡ ὑψηλότης του θέλει ἰδεῖ εὐχαρίστως » τοὺς φράγκους νὰ κάμουν χρῆσιν τῶν ἵππων του. »

Ὁ πλοίαρχος ἐδέχθη καὶ ὁ κιατίπης, ἐξεληθὼν ἐπανῆλθε ταχέως καὶ μᾶς εἰδοποίησεν ὅτι οἱ ἵπποι μας ἦσαν ἔτοιμοι. Τρεῖς κέλῃτες υπερήφανοι ἐποδοκτύπουν εἰς τὸ προαύλιον, ἀνέβημεν, καὶ εἰς τῶν φυλάκων τοῦ πασᾶ προσηγνῆς ἐριππος μᾶς ἔφερε ταχέως ἐκτὸς τῆς πόλεως.

Ἡ ὄψις τῆς νήσου ἐμαρτύρει θλιβερώς τὴν ἐρήμωσιν, ἣν ὑπέστη κατὰ τὸν ἑλληνικὸν ἀγῶνα. Παντοῦ ἄμπελοι, γαῖαι κατερημασμένα, περίπτερα κατεστρεμμένα ὑπὸ τοῦ πυρός ἢ τῆς ἀζίνης. Κατὰ τὴν ὁδὸν, τὰ ἐρείπια διεδέχοντο τὰ ἐρείπια, οἱ περιβολοὶ, αἱ φραγαὶ, οἱ τοῖχοι κατέπιπτον. Συστάδες δένδρων, ἐλαῖωνες ἐκόπησαν μέχρι ρίζης, δάση ὁλόκληρα ἐπριονίσθησαν εἰς τὸ μέσον τοῦ κορμοῦ. Πανταχόθεν τὰ ἔχνη τῶν πυρκαϊῶν, τῆς καταστροφῆς. Καὶ ὅμως, μ' ὅλην αὐτὴν τὴν τρομερὰν ἀνατροπὴν, ἡ Χίος ἦτο πάντοτε ἀξία τῆς ἐπικλήσεως

τῆς *Εὐδαιμόνος*, ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ δοθείσης αὐτῇ. Ἡ τρομερὰ αὐτῆς καταστροφή δὲν ἐδυνήθη νὰ τῆς ἀφαιρῇ τὴν χάριν τοῦ σχήματός της, τὴν ἡδύτητα τῶν περιγραφῶν, τὴν λεπτὴν ἀναλογίαν τῶν κύκλῳ γραμμῶν, καὶ τὸ φῶς, ὅπερ ἐπικοσμεῖ τὴν ὅλην φυσιογνωμίαν, ὅπως τὸ μεῖδιμα τὸ περιουαυάζον ὠραῖον πρόσωπον. Οὕτως εἰς τοὺς εὐτυχεῖς τόπους τῆς Ἀνατολῆς, καὶ αὐτὴ ἡ ἐρημωμένη γῆ ἔχει καλλονὰς ἀφάτους!

Ἄλλως τε, ἡ φύσις ἐπανελάμβανε πανταχοῦ τὰ δικαιώματά της. Ἡ Χίος εἶναι εὐρύχωρόν τι ὄρος, ὅπερ θεόμενον μακρόθεν, παριστᾷ βουνὸν κυκλωτέρους, οὐτινος αἱ ἀπορρώγες πέτραι πίπτουσι κρημνώδεις ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ. Ἀλλ' ὅταν ἰδῇς τὸ ἐνδότερον, ἡ ὄψις μεταβάλλεται ὁ βραχώδης οὗτος τοῖχος περικλείει εἰς ἐκάστην αὐτοῦ ῥωγμὴν μίαν κοιλάδα, ἐκεῖ δὲ, ὑπὸ τὴν κατερχομένην ἀπὸ τὰ ὄρη σκιά, ἡ ἀνεξάντλητος γονιμότης τῆς γῆς ἐκάλυψεν ἤδη τὰ ἔχνη τῆς μεγάλης καταστροφῆς, τὰ δένδρα, οἱ θάμνοι, αἱ δασωθεῖσαι φυτεῖαι, αἱ νέαι ἄμπελοι. τὰ θέρη ἐκάλυπτον πανταχοῦ τὸ εὐτυχὲς ἔδαφος ὁὖς ῥύακες, οἱ αὐλακες ἔρρεον εἰς τὰς πεδιάδας καὶ νεόδμητοι οἰκίαι ἀνεφαίνοντο εἰς τὰς καμπὰς τῶν ὁδῶν.

Ἠλαύνομεν ἀπὸ τινων στιγμῶν ἐπὶ ἀτραποῦ ὑπερκειμένης φάραγκός τινος ληγούσης εἰς τὸν αἰγιαλόν, ὅτε ἐφθάσαμεν εἰς κατωφέρειαν ἢ μᾶλλον εἰς κλίμακα βραχὴν.

— Ἰδοὺ ἡ οἰκία τοῦ Δημήτρη, εἶπεν ὁ Πρόξενος.

Καὶ εἶδον τετρακόσια περίπου βήματα κατωτέρω ἓνα κῆπον, μίαν οἰκίαν κομψὴν κειμένην εἰς τὴν ἀκτὴν ὁρμίσκου τινος. Ἐπόμενοι τῷ Ὁθωμανῷ, ἐφθάσαμεν ἐν τάχει καὶ ἐπεζεύσαμεν ἐν μέσῳ μιᾶς αὐλῆς, πρὸ τῆς οἰκίας τοῦ Δημητρίου. Ἡ αἰφνιδία ἀφίξις μας ἐπροξένησε μέγιστον θόρυβον. Ὁ Ὁθωμανός, ἐπίφοβος τότε εἰς τοὺς βασιλίδες, ἡ ἄγνωστος ἡμῶν στολὴ, ὁ πρόξενος οὗ ἡ παρούσα πολλάκις προαγγέλλει τὴν δικαστικὴν ἀνάκρισιν, ἐπτόησαν τοὺς ὑπηρετάς, οἵτινες ἤρχισαν νὰ φεύγωσιν, ἀλλὰ τέλος κατεπείσθησαν νὰ κρατήσωσι τοὺς ἵππους μας.

Γενομένου θορύβου, γρηκεῖς τις μοναχὸς ἐνεφανίσθη εἰς τὴν θύραν τοῦ οἴκου πλήρης ἀνασυχίας, μᾶς ἐδέχθη σταυρόνων τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους του, καὶ μᾶς εἰσῆγεν εἰς περίπτερον κεκαλυμμένον ἀπὸ ἰάσμου. Ὁ πρόξενος τὸν καθυσόχασε, αὐτὰς δὲ ἀπεσύρθη ἀφοῦ διέταξε νὰ μᾶς φέρωσι ποτὸν, καὶ καπνοσύριγγας.

Μετ' ὀλίγας στιγμὰς ὁ μοναχὸς ἤνοιξε θύραν, ὅθεν ἤρχετο σεβάσμιός τις γέρον, θρηνῶν καὶ κλαίων. Τὰ ἐνδύματά του ἦσαν ἐρράκωμένα, ἔβρινα δὲ ὡς ἄνθρωπος πάροινος. Καί τι τοῦ πλοιαρχοῦ προσπαθοῦντος νὰ τὸν ἐμποδίσῃ, ἔπεσεν οὗτος εἰς τοὺς πόδας του, τοὺς ὁποίους ἐφίλησεν, σαρόνων διὰ τῆς λευκῆς γενειᾶδος του τὴν κόνιν τῶν ὑποδημάτων του. Εἶτα ἀνεγείρων τὸ περίλυπον πρόσωπόν του, καὶ τεινὼν πρὸς τὸν ἀξιωματικὸν τὰς τρεμούσας χεῖρας του, δὲν ἐδυνήθη νὰ

προσφέρει ἢ μίαν μόνον λέξιν, τὴν ὁποίαν ἐπα-
λάμβανε μετ' ἔρωτος, μετ' ἀπελπισίας, πνιγόμε-
νος ὑπὸ τῶν λυγμῶν· *Βασιλική! Βασιλική!*

Ἀκούσας τὸ ὄνομα τοῦτο, ἠσθάνθη ὡς ἡλε-
κτρικὴν τινα κλόνῃσιν. Ὁ μοναχὸς ἐπλησίασεν εἰς
τὸν Δημήτριον· Ὁρθίος πλησίον τοῦ γέροντος, ἔ-
χων ἐπὶ τὴν φαλακρὰν κεφαλὴν του τὸ μαῦρον
καλυμμαχύριόν του, καὶ τὰς χεῖρας ἐντὸς τῶν χει-
ρίδων τοῦ μακροῦ ῥάσου του, οὐδεμίαν δὲ συγκίνη-
σιν προδίδων ἐπὶ τοῦ κατίσχνου προσώπου του, ἐ-
προσωποποιεῖ τὴν δυστυχίαν, παρισταμένην ἀναι-
σθητον εἰς τὰς ἀγωνίας τοῦ ἀνθρώπου, ἤκουσα
τὴν ἀσθενῆ φωνὴν του ἀποκρινομένην εἰς τὸν πρό-
ξενον.

Διηγήθη, ὅτι μιᾷ νυκτὶ, πρὸ δύο μηνῶν, πειρα-
ταὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Δημητρίου καὶ ἤρ-
πασαν τὴν θυγατέρα του, τὴν ὠραιότεραν κόρην
τῆς Χίου. Μετέβαινεν οὗτος εἰς τὸν ναὸν διὰ νὰ
ψάλλῃ τὸν ὄρθρον, ὅτε ἀπὸ τοῦ δώματός του εἶ-
δε φεύγοντας τοὺς ἄρπαγας. Αἱ κραυγαὶ του, πυ-
ροβόλημα κατὰ τοῦ πλοιαρίου ἔδωκαν τὴν εἰδήσιν·
ἀμέσως ἔσπευσαν λέμβοι εἰς τὴν θάλασσαν, ἰπ-
πεῖς εἰς τὴν παραλίαν πρὸς καταδίωξίν του, ἀλ-
λὰ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ προφθάσῃσι τοὺς πειρατάς. Ἐ-
γνώσθη ὅτι τὸ πλοιαρίον ἐπλεε πρὸς τὰς Κυκλάδας,
ἀλλὰ πῶς νὰ τὸ καταδιώξωσιν; ὁ Δημήτριος ἀνε-
φέρθη εἰς τὸν Πασᾶ, ὅστις ἐπεκαλέσθη τὴν συν-
δρομὴν τοῦ διοικητοῦ Σμύρνης· τότε δὲ ὁ Δημή-
τριος, ὅστις διὰ τοῦ ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐμπορίου του,
εἶχε σχέσεις ἄλλοτε μὲ τὴν γαλλικὴν μοῖραν ἐπεμ-
ψε μηνυτὴν τινα εἰς τὸν ναύαρχον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου
ἐπεκαλεῖτο ἀπάσας τὰς εὐλογίας τοῦ Ἰψίστου διὰ
τὴν συμπάθειαν καὶ τὴν προστασίαν, τὴν ὁποίαν
παρεῖχεν εἰς τοὺς δυστυχεῖς.

(ἀκολουθεῖ)

ΑΥΤΟΓΡΑΦΟΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΟΣ.

Ἱστορικὸν ἀνέκδοτον.

A.

Ὁ πρίγκηψ Νεοκαστελίου συνεζεύχθη ἐπισήμως,
εἰς Βιέννην, ἐν ὀνόματι τοῦ Αὐτοκράτορος, τὴν θυ-
γατέρα Φραγκίσκου τοῦ Β', τὴν ἀρχιδούκισσαν
Μαρίαν Λουίζαν, καὶ ἐπιστολὴ τῆς βασιλείσσης τῆς
Νεαπόλεως, ἥτις ἐδέχθη τὴν ἡγεμονίδα ἐκ τῶν χει-
ρῶν τῆς οἰκογενείας τῆς, τὴν 16 μαρτίου 1840
(ἐ. ν.) ἀνήγγειλε τῷ Ναπολέοντι, ὅτι περὶ τὰ τέ-
λη τοῦ μηνὸς ἡ νύμφη ἐμελλε ν' ἀφίχθῃ εἰς
Saïr-Klou.

Ὁ αὐτοκράτωρ διέτριβε τότε εἰς Κομπιέννην.
Ἀνυπομόνας ἔχων πρὸς ὅλας ἐκεῖνας τὰς ἀναβολὰς
τὰς ὑπὸ τῆς αὐλικῆς ἐθιμοτυπίας νενομισμένας, ἐ-
νέκυπτε, τὴν πρωΐαν τῆς 19 μαρτίου, ἐπὶ γεωγρα-
φικοῦ τινος πίνακος, παρατηρῶν τὸ ἡμεροδρόμιον

(*itineraire*) τῆς Μαρίας Λουίζης, καὶ ὁ βλέπων
αὐτὸν σημειοῦντα τὰ μέρη, ἔνθα ἡ νέα αὐτοκρα-
τόρισσα ἐμελλε νὰ σταθμεύῃ, ἔλεγεν ἂν ὅτι ὁ κρα-
ταὶὸς αὐτοκράτωρ προητοίμαζε τὸ σχέδιον νέας τι-
νος μάχης.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν πλησίον αὐτοῦ ἦν μό-
νος ὁ μέγας αὐλάρχης Διουρὸκ, ὅστις, ὄρθιος, ἐθεᾶ-
το τὸν Ναπολέοντα ἀναμετροῦντα τὰς ἀποστάσεις
καὶ περιέμενε τὸν λόγον τοῦ αὐτοκράτορος. Τέλος,
ὁ Ναπολέων ἐγείρεται καὶ αὐτός, καὶ ἀπωθῶν τὸν
πίνακα μετὰ κινήματος δυσχαίροντος ἀνδρός.

— Τί νὰ γίνῃ, εἶπεν εἰς τὸν Διουρὸκ, ὑπομονή!
δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἴδωμεν τὴν αὐτοκρατορίσσαν
πρὶν τῆς 29. Ἀς μὴ λησμονήσωμεν τὸ κεφάλαιον
τῶν *prolégomènes*. . . Εἶναι καὶ εἰς Γερμανίαν διε-
ξοδικὸν τουλάχιστον, ὅσον καὶ εἰς Γαλλίαν. Τὸ
γνωρίζομεν τοῦτο ἐκ πείρας, τί λέγεις;

— Ἀληθέστατον, Μεγαλειότατε.

— Ἀλλὰ, μὰ τὸ ναὶ, δύναται τις νὰ ὑποθέσῃ
ὅτι εἶμαι ἐρωτευμένος.

Καὶ τοὺς λόγους τούτους λέγων ὁ Ναπολέων
ἐμειδίξεν ἐλαφρόν. Ἀλλ' αἴφνης ἡ μορφή αὐτοῦ
ἐσκυθώπασεν, ὡς νὰ κατέλαβεν αὐτὸν ἀνάμνησίς
τις ὀδυνηρά. Ἐμεινεν ἐπὶ μικρὸν σιωπηλὸς, ἔπειτα
διέκοψε τὴν σιωπὴν, διὰ τῆς παρὰδόξου ταύτης ἐ-
ρωτήσεως.

— Γνωρίζεις, εἶπεν εἰς τὸν Διουρὸκ, γνωρίζεις
ὅτι σὺ εἶσαι εὐτυχέστατος;

Ὁ μέγας αὐλάρχης ἀπέδειξε τὴν ἐκπληξίν του
διὰ τῶν χειρονομιῶν καὶ τῶν κινήσεών του.

— Παντάπασι, Μεγαλειότατε, δὲν μεμψιμοιρῶ
κατὰ τῆς τύχης μου, τῆς θέσεώς μου, ἥτις, χάρις
εἰς τὰς εὐεργεσίας τῆς Υ. Μ. . .

— Ἄ! φίλτατε, ὁ λόγος δὲν εἶναι περὶ τούτου,
οὔτε περὶ τῆς παρ' ἐμοὶ θέσεώς σου . . . ὁμιλῶ
περὶ προτερημάτων τινος, περὶ ἀξίας, τὴν ὁποίαν
σοὶ φθονῶ ἤδη, διότι θὰ μ' ἦτον ἀναγκαιοτάτη.

— Εἶναι εἰς τὴν διάθεσίν σου, Μεγαλειότατε,
ὅπως ἡ ζωή μου ἅπασα.

— Ἄ! φίλε μου, γνωρίζω τὴν πρὸς ἐμὲ ἀφο-
σίωσίν σου, ἔχω ἄπειρα δείγματα αὐτῆς, ἀλλὰ τὴ
προτερημά σου, περὶ οὗ λέγω, ἡ εὐτυχία, τὴν ὁ-
ποίαν φαίνεται ἀγνοῶν, δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μὲ
χρησιμεύσωσι.

Εἰς μάτην ὁ Διουρὸκ ἐζήτηε νὰ ἐξηγήσῃ τὸ αἰνι-
γματα τοῦτο, ὁ δὲ αὐτοκράτωρ ἐφάνετο τερπύ-
μενος ἐκ τῆς ἀμηχανίας του.

— Ἰδοὺ λοιπὸν τί εἶναι, ἀγαπητὲ φίλε, εἶπεν
τέλος εἰς τὸν Μέγαν Αὐλάρχην, σὺ γινώσκεις
νὰ γράφῃς, σὺ ἔχεις χαρὰκτῆρα καθαρὸν καὶ εὐα-
νάγνωστον. καὶ δύνασαι μάλιστα νὰ διδάξῃς τὴν
καλλιγραφίαν . . . ἀλλ' ἐγὼ; μόνος μου δὲν δύ-
ναμαι ν' ἀναγνώσω ὅσα γράψω.

— Πῶς! αὐτὸ εἶναι ὅλο τὸ κακόν; Καὶ ἔχει
ἀνάγκην ἡ Μεγαλειότης τῆς νὰ ἡξέυρῃ νὰ γράφῃ;
Καὶ δὲν ἔχει γραμματεῖς εἰς οὗς ὑπαγορεύει.